

регулювання правовідносин щодо вихідної допомоги в Україні, який дійсно характеризується тим, що в усіх випадках розірвання трудового договору на підставі винних дій працівника виплата вихідної допомоги не передбачена, не відповідає положенням Конвенції МОП № 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця (ратифікована Україною в 1994 р.), параграф 3 статті 12 якої допускає позбавлення права на вихідну допомогу або аналогічні виплати лише у разі звільнення за серйозну провину.

Зарубіжна наука при визначенні правової природи вихідної допомоги враховує не лише її правовий зміст, а також і соціально-економічний. Як зазначає І. Я. Кисельов, «юридична природа вихідної допомоги при звільненні викликає спори. Одні юристи доводять, що це різновид відкладених виплат, свого роду створена працівником його частка у власності підприємства, яка зростає разом із збільшенням трудового стажу. Інші стверджують, що вихідна допомога – це компенсація за шкоду, завдану звільненням, всього лише засіб захисту життєвого рівня працівника, який допомагає йому протриматися певний час без роботи» [5, с. 159–160]. Практичне втілення цих двох підходів означатиме запровадження зв'язку розміру вихідної допомоги передусім із стажем роботи працівника у даного роботодавця (для першого підходу) або із підставами та обставинами звільнення та особою працівника (для другого підходу). Чинне трудове законодавство України відображає, скоріше, другий підхід, диференціюючи розмір вихідної допомоги залежно від підстави припинення трудового договору. Конвенція МОП № 158, навпаки, більше втілює перший підхід, передбачаючи, що розмір вихідної допомоги або аналогічних виплат «залежить, зокрема, від стажу роботи й розміру заробітної плати» (пункт а) параграфу 1 статті 12).

Варто позитивно оцінити новели у сфері вихідної допомоги, які передбачені проектом ТК України: 1) диференціація розміру вихідної допомоги при звільненні у зв'язку із скороченням залежно від стажу роботи працівника в даного роботодавця; 2) започаткування виплати вихідної допомоги в розмірі середньомісячного заробітку у разі розірвання трудового договору: на підставі нез'явлення працівника на роботу більш як чотирьох місяців внаслідок тимчасової непрацездатності; у разі порушення правил прийняття на роботу не з вини працівника; у зв'язку із поновленням на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу 3) встановлення можливості передбачити в трудовому або колективному договорі виплату вихідної допомоги при звільненні з інших, не передбачених законом, підстав, а також підвищення розмірів вихідної допомоги.

Таким чином, вихідна допомога за своєю суттю не належить ні до компенсаційних, ні до гарантійних виплат і є виплатою особливого роду, *sui generis*. Чинне та, на жаль, перспективне правове регулювання відносин щодо вихідної допомоги в Україні не цілком відповідають положенням Конвенції МОП № 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця.

1. Трудове право: підручник / М.І. Іншин, В.Л. Костюк та ін.; за ред. проф. М.І. Іншина. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 600 с.

2. Сонін О.Є. Компенсації за трудовим правом України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Сімферополь, 2003. 195 с.

3. Божко В.М. Колективно-договірне регулювання заробітної плати: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Харків, 2002. 203 с.

4. Карпенко Д. О. Основи трудового права: підручник. Київ: А.С.К., 2003. 258 с.

5. Киселев І. Я. Сравнительное и международное трудовое право: учебник для вузов. Москва: Дело, 1999. 728 с.

Rezvorovych Krystyna Ruslanivna
Head of the Department
of Civil Law and Process
of the Dnipropetrovsk State University
of Internal Affairs, PhD

MECHANISM FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AS A SUBJECT OF PRIVATE LAW RELATIONS

Private law relations are one of the varieties of legal relations and are characterized by the fact that they freely, independently and solely, in terms of their own needs, dispose of the rights granted and legally conferred. This kind of relations involves the legislative conferring of not a list of rights and responsibilities of a person, but the main thing - the opportunity for the subjects of such relations to peacefully enjoy their own freedom choosing the most rational or appropriate form. Therefore, the

theoretical and methodological content of the protection of human rights of the subjects of private law relations is revealed through its ability to protect own measure of freedom.

According to Art. 1 of the Law of Ukraine “On Private International Law”, ‘private legal relations are relations based on the principles of legal equality, free expression of will, property independence, the subjects of which are natural and legal persons’ [1]. That is, the legal equality of subjects of private law relations should be added to the element of freedom. In this context, it seems practical to point out that legal equality ensures that the person realizes that modus of behaviour during private law relations which depends solely on the internal conviction and the internal motives of the person himself.

Exception can be only tort private law relations, when the will of a person is not required due to acceptance of a certain tort liability. But in general, the nature of private law relations testifies to the fact that a person freely and independently from anyone, at his own discretion and taking his interests into account, enjoys his own rights in the way and to the extent required for the achievement of the main goal which the person outlined while entering into particular relations.

Koverznev V.O. notes that “in relation to the participants in private legal relations, the state holds an equidistant position and essentially refrains from forced and imperative regulation of relations” [2]. This means that the type of relations under analysis is completely exempted from any elements of coercion or subordination of will or imperativeness of the behaviour of the parties to such relations. It should be emphasized that a person’s responsibilities in private legal relations correspondent to the rights arise only if a person welcomes that they arise. Such a structure of private law relations reveals the main content of human rights protection - the limits of its application begin where the freedom to choose a model of human behaviour of a subject of private law relations is restricted.

That is, even if the rights of one subject, and rather the way of their execution, impend the interests of another subject, the protection of his rights does not begin until this subject finds the necessary behaviour model in order to independently avoid the risk of deterioration of his position. The protection of human rights in private legal relations itself takes place through the tools and instruments developed by the legislation, which are determined in each sectoral regulation.

Such measures may include both pre-trial and trial settlement of the dispute and recovery of the violated right. For example, the Civil Code of Ukraine provides for the following possibilities of protection of human rights violated in the process of private law relations of a person: by the court; notary public; state authorities; self-protection [3]. Each method provides a number of sets of tools for protection, but they all are united by the fact that the person must take certain actions to activate one or another mechanism to protect his rights. In other words, the right to protection is also a right, and is therefore exercised by a person at his own discretion and can both be exercised or not exercised.

But attention is paid to the fact that the state is responsible for the protection of human rights, even if people do not seek their protection. This unconditional function of the state is connected with the maintenance of law and order and is one of the elements of the state-citizen relations.

Given this, one can speak of the two forms of a mechanism for the protection of human rights of a subject of private law relations:

- protection of rights initiated by a person independently, as a result of the exercising her right to protection;

- guaranteed protection of human rights by the state as part of observance of law and order.

The first form of the mechanism involves active actions aimed at referring a person to one or another body for the protection of his rights or by taking measures aimed at self-protection. The latter requires special attention, since taking into account the fact that in the private law relations the state takes an observational position in relation to both entities, the question arises whether the state has the obligation to interfere in such relations, provided that the person takes measures aimed at protecting the violated right. And in this case, whether these relations can continue to be considered private law relations. In our opinion, the intervention of the state in order to recover legal equality and independence of the declaration of will of the person in the private law relations is fully justified and appropriate. The reason for this is that private law relations are realized through free expression of will, and therefore all models of such relations without exception cannot be determined, therefore there are certain variations of the forms of exercising of rights by a person. Thus, the state restores the balance of freedoms of subjects of private legal relations.

Concerning the direct obligation of the state to interfere in private law relations in order to protect the rights and interests of one of the subjects of such relations, it should be emphasized that the mechanism of such protection implies the possibility of the state to monitor such relations.

It’s not about control, because control is imperative and direct involvement of the state in private law relations. Instead, monitoring involves constant attention and analysis of the situation, but intervention in the situation takes place exclusively provided that the model of private legal

relations goes beyond the scope of equal in rights.

Thus, we can conclude that the mechanism of protecting human rights of a subject of private law relations is an integral element of the modus of legal behaviour of the individual, and its application is determined by the will of the person. Given that the right to protection is a right, it is quite logical that its exercising is an element of discretion in the modus of human behaviour. As for ways of protection of violated rights, domestic legislation, in particular civil law, provides an opportunity to choose the most rational and effective tools of protection, which is also an integral part of the mechanism that is being discussed.

1. Koverznev, V.O. (2013), *The Essence of Private and Public Relations and the Principles of Their Differentiation. Public and Private Law: Problems of Methodology, Theory and Practice*. Kyiv. URL: <http://www.legalactivity.com.ua/index.php> (retrieved: 19.02.2018)

2. On International Private Law: Law of Ukraine No. 2709-IV dated 23.06.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (retrieved: 17.03.2017).

3. The Civil Code of Ukraine: Code of Ukraine No. 435-IV dated 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n119> (retrieved: 18.02.2018)

Савина Инга Викторовна
профессор кафедры
гражданского и трудового права
Академии МВД Республики Беларусь,
кандидат юридических наук, доцент

ОБ УСИЛЕНИИ ИМПЕРАТИВНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИМУЩЕСТВЕННЫХ ПРАВ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ

Республика Беларусь, присоединившись в 1990 году к Конвенции ООН «О правах ребенка», взяла на себя международные обязательства – реформировать национальное законодательство в сфере семьи и детства.

Особое место имущественных прав предопределяет наличие у несовершеннолетнего гражданско-правового статуса, т.е. способности иметь и осуществлять самостоятельно или через своих представителей субъективные гражданские права и обязанности, осуществлять гражданско-правовую защиту своих прав, нести гражданско-правовую ответственность.

Гражданские правоотношения с участием несовершеннолетних, а также соответствующее правовое регулирование обладают спецификой, связанной с их особым статусом, что указывает на необходимость четкой правовой регламентации в этой сфере. В процессе реформирования законодательства должны учитываться интересы несовершеннолетних.

Защита имущественных прав несовершеннолетних, проживающих в семье, осуществляется, главным образом, родителями, усыновителями, опекунами, попечителями и качественно отличается от защиты имущественных прав несовершеннолетних, оставшихся без попечения родителей, в которой центральное место занимает деятельность государственных органов, прежде всего органов опеки и попечительства.

Как показывает анализ отраслевого законодательства и судебной практики, теоретические и практические проблемы обеспечения и защиты имущественных прав несовершеннолетних не находят единообразного решения.

Представляется необходимым изучить систему охраны прав несовершеннолетних, определить состав норм, входящих в институт правового статуса несовершеннолетнего, выявить, насколько урегулированы права несовершеннолетних, особенно имущественные права.

В условиях рыночной экономики особого внимания требуют имущественные права несовершеннолетних. Они вступают в различные гражданские правоотношения: договорные, деликтные, жилищные, наследственные, по созданию и использованию интеллектуальной собственности. Защита имущественных прав несовершеннолетних включает обеспечение сохранности их имущества, охрану их наследственных прав, жилищных прав, интеллектуальной собственности и должна быть направлена на максимальную защиту его прав.

Необходимо оценить с позиций соответствия потребностям современного общества традиционных подходов гражданского законодательства к регламентации имущественных прав несовершеннолетних, в частности право собственности несовершеннолетних, их участие в отдельных гражданско-правовых отношениях, в том числе связанных с творческой деятельностью, в жилищных правоотношениях.

Отсутствие четких ограничений и императивных норм приводит к незаконному изъ-